

Pot kamna

Volčji Grad s cerkvijo sv. Janeza Krstnika

Po sledih staroselcev

Človek je v Volčjem Gradu prisoten že tisočletja. Le ugibamo lahko, kaj je tedanje ljudi vodilo, da so si tu postavili utrjena naselja. Pri iskanju izvora imena vasi pa se lahko mirno prepustimo ljudskemu izročilu, ki govori, da naj bi vas dobila ime po Mariji Volčiji, hčeri oglejskih grofov, ki je prišla v kraj, da bi ozdravela. Ime Volčija najdemo tudi na rimskem nagrobniku, vzdanem v severno steno cerkve sv. Janeza Krstnika. Na južni steni pa je vzdan napis v gotški majuskuli, ki sporoča, da je cerkev dal leta 1429 postaviti tržaški stavbenik Johannes de Pairi. Prvo srednjeveško

Govorica kamna

Kraška vasica z najlepšimi izdelki kamnoseške obrti

V osrednjem delu Komenskega Krasa leži naselje Volčji Grad, kateremu se ljubitelji kamnite pokrajine ne smejo izogniti. Tu se na majhnem prostoru ponujajo izjemne naravne in kulturne posebnosti, ki jih zaznamujejo zgodbe znanih in neznanih kamnoseških mojstrov. Številne kamnite detajle, med katerimi najbolj izstopajo »kalune«, bomo lahko spoznali na urejeni tematski poti po vasi in okolici, ki so jo Volčjegrajci poimenovali Pot kamna. Štiri kilometre dolga krožna pot (najlepše jo je prehoditi v spremstvu domačinov) nas bo popeljala tudi do Debele griže, utrjenega halštatskega gradišča, ki velja za eno izmed najbolj ohranjenih na naših tleh. Po zadnjem datiranju arheologov je verjetno iz 8. stoletja pr. Kr. V vas pridemo po lokalni cesti iz Komna, ljubitelji kolesarjenja pa si lahko izberejo eno od številnih kolesarskih poti, speljanih po Krasu.

Iz popotne bisage

- Nedeljska sv. maša je v župnijski cerkvi sv. Jurija v Komnu ob 11h. Informacije: Župnija Komen, Komen 15 a, 6223 Komen, tel. 05/766-04-90.
- Informacije o poti in možnosti vodenja: Društvo Debela Griža, Volčji Grad, 6223 Komen, GSM 031/338-251.
- Spletne strani: <http://www.volcjigrad.com>
- Primerno za družine.
- Izletniška karta: Primorje in Kras, 1 : 50.000.
- Kolesarski izleti: S kolesom po Kraškem parku: kolesarski izleti, 1: 90.900.
- Fakin Jasna. Kras med Štanjelom in Devinom. Komen: Občina, 2004.

Žareča jesen na Krasu

omembo kraja – Volcigrad – najdemo v kodeksu tržaškega stolnega arhiva v zapisu iz leta 1337. Posebnost vasi so tudi pili, stebrasta znamenja. Pri prvem, na začetku vasi, se Pot kamna začne. Današnja podoba vasi se je v največji meri izoblikovala v 19. stoletju. Po ogledu gradišča, katerega posebnost je nižinska lega na le rahlo dvignjenih tleh, ki ga na vzhodni in zahodni strani omejujejo manjše vrtače, nas bo pot vodila do pastirske hiške (to je brez veziva grajen kamnit prostor) ter mimo suhih zidov do zaselka »Britih« s tipično kraško cerkvico s samostojno stoječim zvonikom. Tu bo pozorno oko prepoznalo lepe arhitekturne in kamnoseške detajle. Ob cerkvi stoji domačija z vzdano spominsko ploščo pisatelju, dramatik in esejistu Marjanu Rožancu (1930 - 1990), ki je tu ustvarjal zadnja leta svojega življenja. Izpred prostora pred cerkvijo nas bo pot popeljala mimo številnih kolon, šap (kamniti obod kraškega vodnjaka), oknikov (okenski okvir), žlebov ... Spoznali bomo govorico kamna, kot jo je mogoče "slišati" le na Krasu.

Mimo obokanih vrat

Prazgodovinsko najdišče Debela griža

Zavetišče pastirjev in kmetov iz leta 1880

Napis v gotski majuskuli

Jedro kamnoseškega ustvarjanja

Med najpomembnejše tradicionalne dejavnosti na Krasu sodi kamnarstvo in kamnoseštvo. Kamnolom je imela skoraj vsaka vas. Tudi Pot kamna nas vodi mimo ostankov manjšega kamnoloma - jave, kjer so kamnarji pridobivali kamen po posebnih postopkih. V 19. stoletju je bil močno jedro kamnoseškega ustvarjanja prav Volčji Grad, v vasi so bile namreč kar štiri kamnoseške delavnice. Med kamnoseškimi mojstri velja omeniti Frančiška Štolfo, ki je klesal tudi za cerkve. Ena tipičnih podob kraškega naselja so stavbe zaprtega tipa, ki jih bomo prepoznali tudi v Volčjem Gradu. Podobo gospodarja in kmetije je nedvomno izražal vhod v domačijo skozi portal, ki je sestavljen iz kolone (obok) in »portona« (vrat). Na izklesani koloni opazimo ime (začetnici) lastnika, verske simbole (pogost motiv je Kristusov monogram) in stilizirane rože. Med najlepše portale spada portal iz leta 1847 z upodobitvijo Krsta v Jordanu, ki je uvrščen na seznam kulturnih spomenikov.

Za večne iskalce lepot

Še tako zahteven ljubitelj lepega Volčjega Gradu ne bo zapustil z grenkim priokusom. Razen navidezno hladnega kamna, izklesanega z ljubeznijo, so tu prijazni domačini. Le odprt od-

nos s Kraševci vas bo popeljal v skrite lepote teh kraških vasic, ki vsaka po svoje odkriva sledi preteklih in sedanjih dogajanj. Za ljubitelje barv je obisk Krasa najlepši jeseni. Tudi Volčji Grad se bo kmalu odel v to-

ple jesensko žareče barve ruja. Ne zamudite jih! Pot kamna je lahka in primerna za vse starostne skupine, čas hoje pa odvisen od "prostranstva" naše radovednosti.

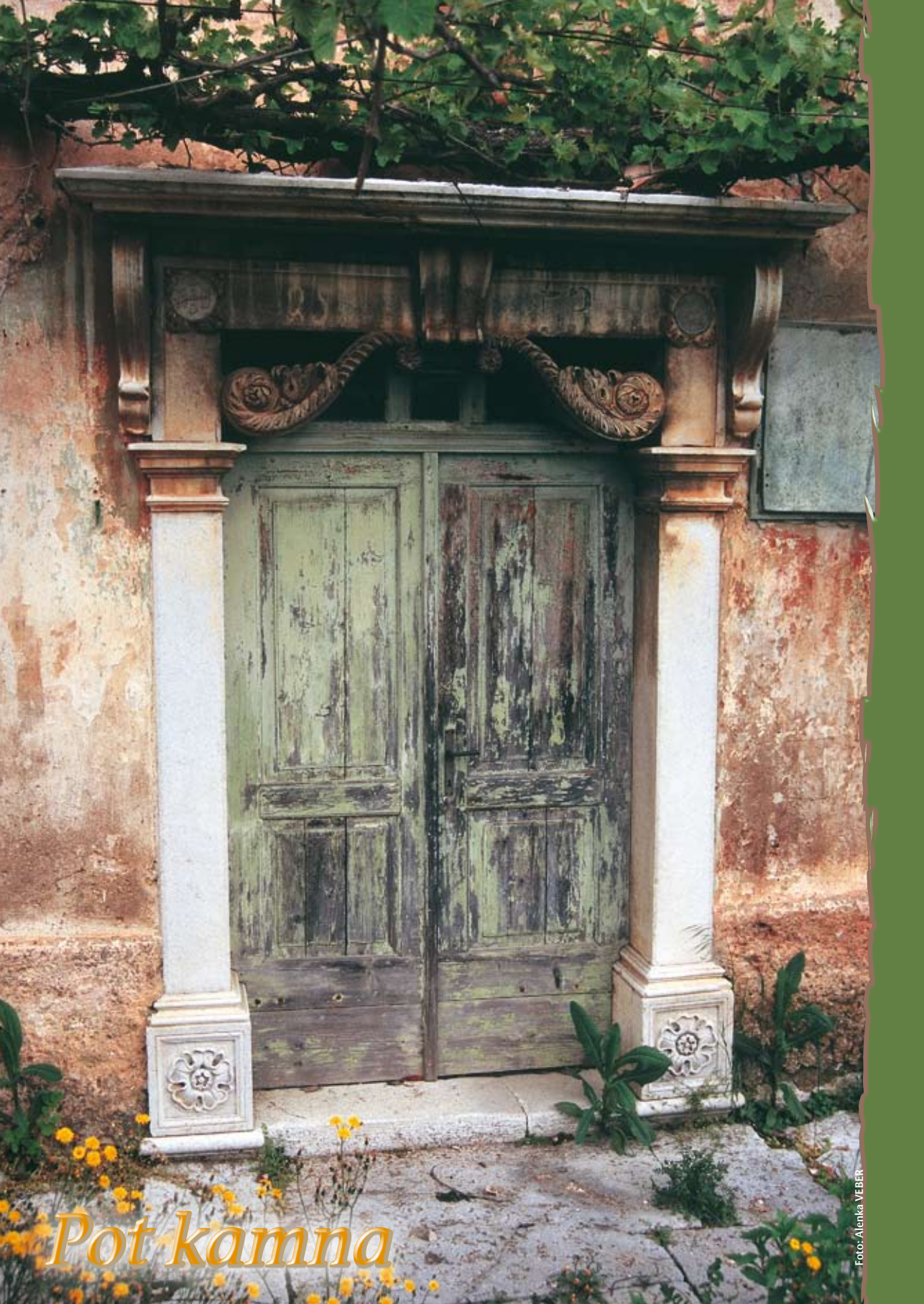
Besedilo in foto: Alenka VEBER

Dopolnjena kraška arhitektura

Kolona z verskim simbolom

Pot kamna